

Holdning og ansvar på din bedrift

Holdning og ansvar på din bedrift

“Holdning og ansvar på din bedrift” handler om samfundsansvar og om måden vi tjener penge på.

Arbejdet med samfundsansvar har, som alt andet arbejde i virksomheder, til formål at skabe værdi. Her er der tale om værdi i bred forstand. Det kan være værdi for de dyr, der indgår i produktionen, værdi for naturen, værdi for medarbejderne, værdi for forbrugerne og ikke mindst værdi for virksomheden og dermed bedriften. Værdien for bedriften kan være økonomisk værdi, men også værdi i form af:

- **retten til at drive og udvikle sit landbrug**
- **at have forståelse og interesse fra omverdenen**
- **at have gode relationer til naboer, lokalsamfund, myndigheder og organisationer.**

Mange oplever, at samfundsansvar er en omkostning. Men de kræfter som bedriften lægger i at vise samfundsansvar, tager ofte udgangspunkt i de ressourcer, som allerede findes på bedriften.

Netop derfor har bedriften et godt udgangspunkt for at engagere sig.

Landbruget er et erhverv, der altid har involveret sig i samfundet, og mange landmænd gør allerede en stor indsats lokalt. Det kan landbruget være stolt over, og derfor skal bedriften være stolt over at fortælle, hvad de gør.

‘Holdning og ansvar på din bedrift’ handler om at producere fødevarer på en samfundsansvarlig måde, gøre forbrugerne og samfundet opmærksom på det, og drage nytte af det i form af et bedre image, en stærkere branding af danske fødevarer og en accept af, at der også i fremtiden skal være plads til en fødevarerproduktion under stadig udvikling i Danmark.

Holdning og ansvar på din bedrift -en guide

Via “Holdning og ansvar på din bedrift” kan landmanden sammen med sin familie og sine ansatte sætte ord på, hvilken holdning og hvilket ansvar bedriften drives på baggrund af.

Guiden indeholder syv spørgeark, som under forskellige overskrifter hjælper landmanden og andre på bedriften med at tage stilling til en lang række af de emner, som er aktuelle for landbruget under overskriften ‘samfundsansvar’. De syv overskrifter er:

- **Bedriften som en god miljøforvalter**
- **Bedriften som en god klimaforvalter**
- **Bedriften som en god natur- og dyrevelfærdsforvalter**

- **Bedriften som en god og attraktiv arbejdsplads**
- **Bedriften som en god nabo**
- **Bedriften som en positiv del af lokalsamfundet**
- **Bedriften bringer danskerne tættere på landbruget**

Det kan være vidt forskelligt hvilke emner eller fokusområder, der er mest relevant og interessant på den enkelte bedrift. Både produktionsformen, omgivelser, bedriftens udvikling og forskellige interesser kan være styrende for, hvordan forskellige bedrifter ønsker at vise samfundsansvar.

Det vigtigste er, at bedriften vælger en indsats, der er relevant og interessant. Desuden skal initiativerne være overkommelige og have hele bedriftens opbakning. Så intet er for stort eller for småt.

Når I på bedriften har taget stilling til spørgearkene, kan I udfylde, hvordan I oplever og udviser samfundsansvar på bedriften på det grønne ark og lade det være jeres huskeseddel.

På den måde kommer ‘Holdning og ansvar på din bedrift’ til at virke som et levende strategisk ledelsesværktøj på bedriften. Denne værktøjskasse skal ikke kun bruges og virke én gang, men værktøjet skal løbende tages frem og indsatsen, resultaterne samt kommunikationen af indsatsen skal udvikles.

God fornøjelse!

Bedriftens samfundsansvar

Holdninger og ansvar på din bedrift

Bedriften: _____

Gårdejer: _____

Bedriften viser samfundsansvar inden for fokusområderne:

-
-
-

Bedriften viser sit samfundsansvar ved (konkrete initiativer):

-
-
-

Hvornår viser bedriften sit ansvar?

-
-
-

Hvem er ansvarlig for initiativerne og hvilke ressourcer skal der bruges?

-
-
-

Tidsplanen for initiativerne:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Succeskriterier:

Revideres den / 20

Relevante spørgsmål:

Svar:

Bedriften som nabo

Bedriften har brug for positive naboer.

Hvad gør bedriften i dag for at sikre et godt naboskab?

Har bedriftens naboer givet udtryk for, at de ønsker, at bedriften tager et øget hensyn på bestemte områder?

Har I idé til, hvordan I kan imødekomme eventuelle aktuelle ønsker fra naboer, og hvordan jeres bedrift i bred forstand bliver en bedre nabo?

Udbringning af gylle er noget som ofte kan gøre landbrugene upopulære blandt naboerne.

Hvad gør bedriften i dag for at imødekomme nabogener i forbindelse med gylleudbringning?

Hvordan kan bedriften i fremtiden gøre mere for at vise hensyn til naboerne ved gylleudbringning? F.eks. ved at orientere naboerne, før I kører gylle ud, ved ikke at køre ud i weekenden samt at rengøre de offentlige veje, der er kørt på.

Find inspiration i:

www.landbrugsinfo.dk: Pjecen: ha det godt med naboerne - begræns lugten fra landbruget på

www.landbrugsinfo.dk: Brev til naboen om gyllekørsel

www.danskladbrug.dk: Gylle med omtanke

Relevante spørgsmål:

De ejendomme og bygninger, som hører til bedriften, ligger som landmandens og landbrugets visitkort i landskabet, og er med til at forme omverdens oplevelse af bedriften.

Hvad gør bedriften i dag for at indgå som en positiv del af landskabet?

Er der på bedriften ønske om at forbedre bedriftens ydre fremtoning? F.eks. ved systematisk oprydning, orden omkring bygningerne eller øget vedligeholdelse af bygninger og ejendomme?

Find inspiration i:

Møderne 'Forny din ejendom' som afholdes af Danske Deltidslandmænd, DLBR og Nykredit.

Bedriften kan være med til at øge naboerne og lokalsamfundets viden om moderne landbrug.

Hvad gør bedriften i dag for at bringe landbruget tættere på beboerne i landområdet?

Hvordan kan der skabes større gennemsigtighed og åbenhed på bedriften? F.eks. ved at byde naboer og lokal samfund indefor. Det kan bidrage til at give naboer og det øvrige lokalsamfund større indsigt og forståelse for det landbrug, der drives på bedriften.

Svar:

Bedriften som en positiv del af lokalsamfundet

Relevante spørgsmål:

Svar:

Bedriften som en positiv ressource lokalt

Landmanden og hans ansatte ved ofte mere om behandling af dyr og jord end andre beboere i landdistrikterne. Via denne viden kan bedriften ofte hjælpe andre.

Hjælper bedriften i dag med f.eks. gode råd, hvis naboer eller andre i lokalsamfundet har problemer i forhold til f.eks. dyrehold eller jordbehandling - hvordan?

Hvordan kan du som landmand sammen med dine medarbejdere hjælpe og bidrage til at bringe tingene i orden, hvis I oplever uacceptable forhold i relation til behandling af dyr eller miljø hos naboer eller kollegaer?

Orienter evt. om: "Dyrekørekort til husdyr for børn" i regi af 4H og Kørekort til husdyrhold i regi af Danske Deltidslandmænd og AMU.

Natur tilgængelighed, etablering og -pleje

Landbruget har via sine maskiner, sit mandskab og sin produktion ressourcer som kun få har i landdistrikterne. Derfor er mange landbrug populære lokalt, fordi de hjælper privatpersoner og foreninger, hvor der er behov og mulighed uden, at det betyder store omkostninger for bedriften

Hvordan er bedriften i dag imødekommende overfor at hjælpe naboer og lokale foreninger?

Hvordan og i hvilket omfang ønsker man at hjælpe?

Er der aktuelle projekter eller arrangementer i lokalområdet, hvor bedriften kan give en hjælpende hånd?

Relevante spørgsmål:

Bedriften som en del af det lokale fællesskab

Mange landmænd spiller en aktiv rolle i lokale aktionsgrupper, landsbyfora, lokalforeninger, samarbejde om naturforvaltning, naturtilgængelighed eller lokalt skolesamarbejde. Dette bringer bedriften tættere på lokalsamfundet.

Deltager landmanden, hans familie eller medarbejdere i lokalt foreningsarbejde?

Bruges bedriftens ressourcer aktivt i dette arbejde, eller kan det være en mulighed i fremtiden?

Bedriften som en del af den lokale landdistriktsudvikling

Mangfoldigheden i landdistrikterne er med til at skabe liv og udvikling lokalt. Landdistrikter har både brug for attraktive arbejdspladser og boliger. Her spiller landbruget en central rolle.

Lejer bedriften i dag boliger ud eller stilles uudnyttede driftsbygninger til rådighed for andet erhverv end landbrug?

Har udlejning interesse for bedriften i fremtiden?

Find inspiration i:

Etablering af andet erhverv i en overflødiggjort landbrugsdriftbygning på: www.lejre.dk/media/4_korr_folder.pdf

Landdistriktsprojekter skaber både vækst og muligheder for landdistrikterne og de lokale landmænd.

Hvilken interesse har bedriften sammen med andre lokale intressenter i landdistriktsprojekter?

Svar:

Bedriften bringer danskerne tættere på landbruget

Relevante spørgsmål:

Bedriften bringer danskerne tættere på landbruget

Der findes en række organiserede initiativer som skaber dialog mellem landbruget og danskerne generelt. Initiativerne giver danskerne en bedre forståelse af landbrug, natur og fødevarer og skaber dialog.

Er bedriften i dag engageret i initiativer, som er med til at udbrede danskernes kendskab til de faktiske forhold i landbruget - hvordan? F.eks. via samarbejde med skoler, børnehaver og andre grupper i lokalområdet og i mere bred forstand?

Er der på bedriften interesse for at arbejde mere strategisk med at invitere gæster til besøg på bedriften, komme på natur- og markvandring, se dyrene og komme tættere på fødevarernes oprindelse og historie - hvordan?

Find inspiration i initiativerne:

www.aabentlandbrug.dk
www.madskoler.dk

Mange landmænd har gjort danskernes øgede behov for at komme tættere på deres fødevarer til en forretningsmulighed.

Sælger bedriften i dag både fødevarer og historien om produktionen, som mange forbrugere efterspørger?

Er det interessant for bedriften i fremtiden at skabe merværdi for forbrugerne, ved i højere grad at tænke proces og kvalitet ind i sine produkter? - Ved at etablere gårdmejeri, eget slagteri og gårdsalg af forskellige nicheprodukter.

Find inspiration i:

www.landkoeb.dk
www.bondegaardsferie.dk

Svar:

Bedriften som en god og attraktiv arbejdsplads

Relevante spørgsmål:

Svar:

Formelle arbejdsforhold på bedriften

Er medarbejdernes og arbejdsgiverens forventninger og ønsker til overenskomst og ansættelses- og lønforhold i dag indfriet - evt. hvordan?

Hvis ikke, hvordan kan de blive det?

Oplever medarbejderne en kvalificeret ledelse i hverdagen?
- Hvad kunne evt. gøre anderledes og bedre?

Find inspiration i:

Landbrugsinfo.dk: under Personaleledelse og Medarbejder-samtaler i landbruget.

Har medarbejderne de ønskede informationer om udviklingen på bedriften og/eller kan medarbejderne i højere grad inddrages i de beslutninger, som påvirker deres arbejde?

Har medarbejdere og ledere det nødvendige uddannelsesniveau? - Evt. hvad savnes?

Tager bedriften det nødvendige særlige hensyn til udenlandskarbejdskraft? - I forhold til praktiske forhold og aftaler, kulturforståelse herunder miljøkultur, social integration og kontakt til myndigheder.

Fysisk arbejdsmiljø

Har medarbejderne i dag en alsidig arbejdsdag og oplæring, som omfatter indsigt i alle bedriftens elementer? Hvis ikke, hvordan kan det gøres bedre?

Er bedriftens fysiske arbejdsmiljø i orden? - hvad kan gøres bedre?

Find inspiration i:

www.landbrugsinfo.dk: landbrugets sikkerhedsbusser

www.arbejdsulykker.dk

www.barjordtilbord.dk - Sikker håndtering af kvæg og svin

Relevante spørgsmål:

www.barjordtilbord.dk - For en sikkerhedsskyld
www.stojilandbruget.dk
www.landscentret.dk/arbejdssikkerhed

Hvilke faciliteter har medarbejderne på bedriften?

Har medarbejderne de ønskede faciliteter på bedriften? -
Hvordan kan faciliteterne evt. forbedres/udvides?

Psykisk arbejdsmiljø

Er medarbejdernes og arbejdsgiverens ønsker og forventninger til fælles sociale arrangementer opfyldt - evt. hvordan?

Hvis ikke, hvad savnes?

Hvordan oplever medarbejdere og arbejdsgiver bedriftens sociale arbejdsmiljø f.eks. i forhold til omgangstone, mobning, respekt for andres arbejde, ris og ros til kollegaer?

Hvad kan gøres bedre?

Find inspiration på:

www.barjordtilbord.dk - Den gode arbejdsplads på landet

Alternative beskæftigelsesmuligheder på bedriften

Kan og vil bedriften være med til at løfte samfundsopgaven at uddanne og beskæftige arbejdsmarkedets svage? - Er der f.eks. plads til ansættelse af socialt eller fysisk svage medarbejdere i et skånejob på bedriften?

Kan og vil bedriften samarbejde med lokale skoler og uddannelsesinstitutioner om aktivering og uddannelse af unge, som ikke fungerer i det etablerede skole og uddannelsessystem?

Find inspiration på:

Fritidsjob i landbruget' på www.landbrugsinfo.dk

Svar:

Bedriften som en god natur- og dyrevelfærdsforvalter

Relevante spørgsmål:

Bedre dyrevelfærd

At landbrugets produktionsdyr trives har ikke kun værdi for dyrene, men også for landmanden, hans ansatte og forbrugerne.

Hvad gør I allerede i dag for at sikre høj dyrevelfærd på bedriften?

Hvilke arbejdsgange kan i fremtiden ændres, med henblik på at:

- Forhindre dyrene overbelastes?
- Forbedre dyrenes sundhed og levevilkår
- Nedbringe medicinforbruget?

Naturtilgængelighed, -etablering og -pleje

Det danske landbrugsareal udgør ca. 60% af Danmarks samlede areal, og de dyrkede arealer kan gøre det vanskeligt at komme tæt på naturen.

Er bedriftens naturarealer i dag tilgængelige for lokalsamfundet? - eller er det muligt via stier at komme ind i landskabet omkring bedriften?

Hvordan kan bedriften f.eks. ved at tillade færdsel eller ved etablering af stier give lokalområdets beboere bedre mulighed for at opleve naturen på bedriften?

Lokalt findes der rundt om i Danmark en lang række lokale projekter omkring naturetablering og -tilgængelighed.

Har bedriften tidligere været eller er bedriften på nuværende tidspunkt involveret i projekter omkring naturetablering eller tilgængelighed - evt. hvordan?

Har du som landmand eller bedriften som helhed lyst og mulighed for at igangsætte eller understøtte naturprojekter i området alene eller sammen med andre interessenter - evt. hvordan?

Svar:

Relevante spørgsmål:

Knap halvdelen af landbrugsbedrifterne har etableret ny natur siden 2006, og en lidt mindre del havde planer om naturetablering i 2008. Naturetableringerne er til gavn for både bedriften, dyrelivet og det omkringliggende samfund.

Går I på bedriften med overvejelser om at etablere natur?

Hvilke muligheder har bedriften? F.eks.: Skov, småbevoksninger og vildtstriber i brakmarker samt levende hegn og randzoner.

Landbruget varetager i dag omfattende naturpleje, idet erhvervet opretholder engarealer og vådområder, der er en vigtig del af den "traditionelle" danske natur.

Deltager bedriften allerede i naturpleje eller er der på bedriften mulighed og vilje til at gøre mere? F.eks. via afgræsning eller øget hensyntagen til naturområderne og dyrelivet omkring naturområder på og omkring bedriften.

Svar:

Bedriften som en god miljøforvalter

Relevante spørgsmål:

Svar:

Mindre udledning af ammoniak og nitrat

Bedriften kan være med til at nedbringe landbrugets udledning af ammoniak og nitrat.

Hvad gør bedriften allerede som en ekstra indsats for at nedbringe bedriftens udledning af ammoniak?

Hvordan kan bedriften på sigt optimere staldanlæg og lager, så bedriftens udledning af ammoniak reduceres yderligere?

Hvad gør bedriften i dag for at nedbringe udledningen af nitrat? F.eks. via:

- gødningsteknikker og tidspunkter
- etablering af bræmmer, brug af mellem- og efterafgrøder,
- hensyntagen til robuste og sårbare arealer og braklægning af naturfølsomme arealer.

Hvordan har bedriften mulighed for i fremtiden yderligere at nedbringe sin udledning af nitrat?

Reduceret brug af sprøjtemidler

Bedriften kan være med til at begrænse de kemiske plantebeskyttelsesmidlers påvirkning af miljøet.

Hvad gør bedriften i dag for at minimere brugen af kemisk ukrudtsbekæmpelse?

Hvordan kan bedriften i fremtiden mindske miljøpåvirkningen ved kemisk plantebeskyttelsesmidlers yderligere?

Find inspiration i pjecen:

'Spark til dosen' som finde på Landbrugsinfo samt Planteværn Online på www.lr.dk/plantevaern-online/

Relevante spørgsmål:

Svar:

Mindre energianvendelse

En optimal udnyttelse af energi er både til gavn for miljøet og bedriftens økonomi.

Hvad gør bedriften i dag for at spare på energien?

Hvordan kan der i fremtiden findes yderligere energibesparelser på bedriften? F.eks. via:

- En optimal indretning af stalde og andre bygninger, så energien til opvarmning og ventilation udnyttes bedst muligt?
- Reduceret jordbehandling?
- Anvendelse af biobrændsler eller andre vedvarende energikilder i stedet for fossile brændstoffer?

Find inspiration i:

www.landbrugsinfo.dk/energisparekatalog

www.landbrugsinfo.dk/energisparekatalog

Engagement og deltagelse i lokale miljøprojekter

Mange landbrug omkring f. eks. åer og vandløb, eller ejere af miljøfølsomme områder kan spille en central rolle i forhold til at løfte lokale miljøprojekter.

Er bedriften i dag engageret i lokale miljøprojekter - evt. hvordan?

Findes der lokale projekter, hvor bedriften ved at engagere sig kan være med til at skabe et bedre lokalmiljø samt sikre et rigt og varieret fiske- dyre- og planteliv?

Bedriften som en god klimaforvalter

Relevante spørgsmål:

Svar:

Klimaløsninger

Bedriften kan være med til at løse landbrugets klimaudfordringer, som er;
For kvæg: udledning af bøvser og tarmgas
For svin: gødningshåndteringen
For planteavl: udvaskning af kvælstof

Hvad gør bedriften i dag for at reducere sin klimapåvirkning?

Har bedriften mulighed for i fremtiden at igangsætte initiativer som begrænser klimapåvirkningen yderligere - evt. hvilke?

Finde inspiration i:

www.landbrugsinfo.dk:

Klima - Hvad kan vi gøre i kvægbruget?

www.landbrugsinfo.dk:

Klima - Hvad kan vi gøre i svinebruget?

www.landbrugsinfo.dk:

Klima - Hvad kan vi gøre i markbruget?

www.landbrugsinfo.dk:

Klima - Hvordan indretter vi stalde og gødningssystemer?

Produktion af vedvarende energi

Landbruget er den største producent af vedvarende energi i Danmark, og er dermed både med til at nedbringe anvendelsen af fossile brændstoffer i det øvrige samfund og reducere overskuddet af kvælstof.

Gør bedriften i dag noget for at bidrage til produktionen af vedvarende energi?

Kan bedriften i fremtiden bidrage til en produktion af vedvarende energi? Ved f.eks.:

- At udnytte energien i husdyrgødning gennem biogasanlæg
- Afbrænding af halm
- Produktion af flerårige energiafgrøder som pil, poppel, græs mv. på miljøfølsomme arealer.

